

Fler män i förskolan

Hur kan Piteå kommun få fler män
att jobba i förskolan

Elisabeth Fjällström

Datum 2019-06-23

Piteå kommun

Beslut och uppdrag från Barn- och utbildningsnämnden

2019-02-27 beslutade Barn- och utbildningsnämnden att ge förvaltningschefen i uppdrag att: Ta fram en strategi för att anställa fler män i förskolan
Uppdraget skall vara genomförd och redovisas för nämnden senast 2019-09-05.

Hur ser det ut nationellt?

Hösten 2016 var 501 000 barn inskrivna i förskolan. Av dessa är 48,4 procent flickor och 51,6 procent pojkar vilket följer könsfördelningen i befolkningen för barn i förskoleålder. År 2016 fanns det 105 800 anställda som arbetar med barn i förskolan. Könsfördelningen bland de anställda i förskolan är fortsatt mycket ojämn, drygt 4 procent av årsarbetarna är män. Andelen har varit i stort sett konstant under de senaste tio åren och flest män finns i gruppen som saknar utbildning för arbete med barn, 7,1 procent

Källa: Skolverket.

Malmö stad

Hur får de fler män till förskolan? Malmö stad har bland de högsta andelarna medarbetare som är män i landet med drygt 8 procent. Det tycker de är för lite. Inom förskole förvaltningen pågår därför ett aktivt arbete för att den siffran ska öka till minst 10 procent år 2020. Det finns flera anledningar till att de vill ha och behöver fler män i våra förskolor

De har ett stort behov av att rekrytera utbildade förskollärare, pedagoger och barnskötare bland både män och kvinnor. I förskole förvaltningens handlingsplan för kompetensförsörjning är det ett uttalat mål att andelen män ska öka.

De står för jämställdhet. De jobbar aktivt med Malmö stads jämställdhetsplan. För dem är det självklart att Malmö år 2020 ska vara en stad med jämställda verksamheter riktade till alla kvinnor och män, flickor och pojkar oavsett bakgrund och tillhörighet. Dessutom ska alla arbetsplatser i Malmö stad vara fria från könsdiskriminerande strukturer.

De står för mångfald. De lever i ett samhälle präglad av mångfald vilket innebär att de behöver ta tillvara de likheter, olikheter och kompetenser som det för med sig.

Varför är det så få män i förskolan?

I ett av världens mest jämställda länder lyser ändå männen med sin frånvaro i förskolan.

Traditionens krav och pedofildebatten spelar in.

Det kommer att behövas 50 000 förskollärare och barnskötare fram till år 2023. För att Sveriges kommuner ska klara uppdraget försöker kommuner nu att rekrytera fler män till förskolorna.

Men frågan är hur det ska gå till.

Trots att rekryteringsförsöken har pågått i decennier har andelen män som arbetar i förskolan stått och stampat på i snitt 3 procent.

Varför lyckas inte det till synes jämställda Sverige bättre med att få fler män att söka sig till en av Sveriges största arbetsplatser?

Grannlandet Norge har under senare år ökat andelen män i förskolan till 10 procent genom nationella och lokala satsningar. Siktet är inställt på 20 procent.

Vissa aktörer hävdar att männen behövs som förebilder i förskolan. Kritikerna undrar då vilken mansbild det är som ska lyftas fram inför barnen och hur det påverkar jämställdheten. Är det den traditionella mannen som snickrar och brottas som efterlyses? Eller behöver barnen se att män och kvinnor kan göra samma saker? Men då kontrar andra med att såväl män som kvinnor är olika individer och är bra på olika saker. Och så går debatten vidare ...

Oavsett alla resonemang kvarstår bristen på utbildad personal i förskolan, och på vissa håll i landet är läget akut. Fler män behövs helt enkelt för att kvaliteten inte ska försämrats.

År 2013 gjorde Ungdomsbarometern på uppdrag av SKL en webbenkät med 1 500 ungdomar mellan 15 och 24 år. Nästan 40 procent av de unga männen svarade att de kunde tänka sig att arbeta inom förskolan. För kvinnornas del var andelen 60 procent. Men endast 7 procent av både männen och kvinnorna såg det som ett långsiktigt yrkesval. På längre sikt föredrog de yrken som ingenjör, jurist/advokat eller ekonom.

Ungdomarna skattade förskolläraryrket som roligt och utvecklande samt med goda möjligheter till jobb. Däremot tyckte de inte att det var ett arbete med bra lön, god arbetsmiljö eller goda karriärmöjligheter.

Slutsatsen i rapporten var att välfärdsyrkenas låga status rent generellt och yrkenas dåliga image kunde vara orsaken till att ungdomarna inte kunde tänka sig jobb i välfärdssektorn på längre sikt.

Christian Eidevald universitetslektor, docent och författare berättar hur många av männen bygger upp ett eget säkerhetstänkande kring hur de ska agera mot barn, föräldrar och kolleger för att undvika misstankar. En del män undviker att ha barnen i knät, att delta i barnmassage eller ligga intill något barn vid vilan. De vill ha dörrar öppna ifall de ska hjälpa ett barn på toaletten eller byta blöja. En del män nekar i perioder till att göra olika arbetsuppgifter om de tror att det kan misstolkas.

Männen i Skolverkets studier säger att de försöker att inte låta sig påverkas av pedofildebatten när det gäller relationen till barnen på sina arbetsplatser, men en av männen förklarar att oron sätter sig i bakhuvudet.

Om en anmälan uppmärksammas i närheten av deras egen kommun eller i riksmedier skapar det ytterligare rädsla. Vissa män uttrycker oro över att en anmälan från en förälder, som kan vara ogrundad, riskerar att slå sönder hela deras yrkesliv och privatliv i en handvändning. För även om anmälningarna läggs ned är det svårt att rentvå sig från misstankarna. De nedlagda anmälningarna väcker sällan medialt intresse. Däremot lever hatet ofta sitt eget liv när anmälda män får sin identitet röjd på forum som Flashback.

Källa : Lärarnas tidning 2015

Luleå

Det manliga nätverket i Luleå grundades på 1990-talet, men verksamheten rann ut i sanden. Det återuppstod 2014. Ett 30-tal medlemmar träffas fem gånger per år för att stötta varandra.

Under vårterminen deltar nätverket i undervisningen i förskolläraryrket vid Luleå tekniska universitet. Nätverket har tillsammans med Luleå kommun målet att öka andelen män i kommunens förskolor från 2,8 till 5 procent 2019 och på lite längre sikt till 10 procent. I riket totalt är andelen drygt 4 procent.

Källa: Män i förskolan/Skolverket

Hur många män jobbar i Piteå?

I december 2018 hade Utbildningsförvaltningen i Piteå 1524 anställda och 1343 årsarbetare, dvs. heltidstjänster.

40 % av de anställda är över 50 år vilket föranleder ett fokus på strategin för att behålla och rekrytera personal. Kompetensförsörjningen är en utmaning utifrån ökande pensionsavgångar, bristen på nyutexaminerade lärare samt att andelen barn har ökat i förskolan med ca 12% (220 barn)

I Piteå arbetar 2 % män arbetar i förskolan vilket är lägre än andelen på riksnivå som är 4 % (för kommunala huvudmän).

Källa: Personalrapport 2018

Vad gör Piteå idag för att öka andelen män i förskolan?

- Ett manligt nätverk har bildats för de som jobbar i Piteås kommunala verksamheter.
- Det manliga nätverket samverkar med Luleå nätverk
- Idén till ett manligt nätverk i Piteå kommun skapades hösten 2017 under en workshop vid Luleå tekniska universitet
- Förskolan samverkar med Barn- och fritidsprogrammet genom att i årskurs 3 inspirera studenter till att arbeta i förskolan. I detta deltar en manlig ambassadör från förskolan.
- Utbildningsförvaltningen är representerad genom att delta vid rekryterings- och arbetsmarknadsmässor.

Vad behöver Piteå bidra med för att utöka andel män i förskolan?

- Målet för Piteå är att öka andelen män i förskolan från 2% till 4% senast år 2021 utifrån ett jämställdhetsperspektiv samt att fler barn får uppleva manliga förebilder
- Vid annonseringar i förskolan skrivs det in att förvaltningen gärna ser manliga sökande.
- Utbildningsförvaltningens ambition är att VFU (verksamhetsförlagd utbildning /praktik) blir en positiv erfarenhet för manliga förskollärostudenterna.
- Målet är att fortsätta utveckla det manliga nätverket.
- I samverkan med barn- och fritidsprogrammet ska manliga förebilder marknadsföra förskolan som arbetsplats vid två olika tillfällen under elevernas gymnasietid.
- Utbildningsförvaltningen fortsätter att marknadsföra sig som attraktiv arbetsgivare genom att delta vid rekryterings och arbetsmarknadsmässor.
- Viktigt med ett öppet och tillåtande klimat där även män ses som en tillgång i förskolan. Därför får utbildningsförvaltningen ett uppdrag att kontakta studenterna som går förskolläroprogrammet i Luleå och Umeå för ett erbjudande om att delta i det manliga nätverket i Piteå.